

BUDAPEŠŤIANSKY SLOVAK

ČASOPIS SLOVENSKEJ SAMOSPRÁVY BUDAPEŠTI

XXV. ROČNÍK

3. ČÍSLO

SEPTEMBER 2020

Foto: *Lubomíra Fallerová*

Foto: LF

*Na Pamätnom dni Slovákov žijúcich v zahraničí v Bratislave
6. strana*

Foto: LF

*Slovenská konverzácia v praxi
7. strana*

Foto: LF

*Viktorin bol predovšetkým Pešť'budínčan
10. strana*

Foto: GTU

*Ozvena v záhrade R. Czifrovej
11. strana*

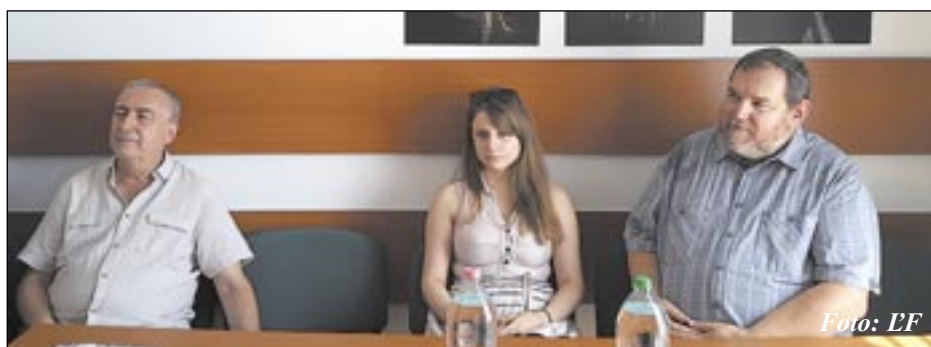

Foto: LF

*Neviditeľný, a predsa objektívom zvečnený. Kumšt „vedieť vidieť“
12. strana*

Foto: DO

*Divadelný tábor netradične - a očami jeho účastníkov
15. strana*

Utlmené aktivity SSB v čase pandémie

Foto: E. Fallerová

Epidémia koronavírusového ochorenia COVID-19 v podstatnej miere narušila tohoročné plány *Slovenskej samosprávy Budapešti*. Volený zbor na svojom *februárovom zasadnutí* schválil *plán práce na rok 2020*, ktorý obsahoval okrem tradičných podujatí aj také akcie, ako účasť na májovom memoriáli Juraja Migaša, výstupe na vrch Piliš, návštevu letných Barokových slávností v družobnej obci Mojmírovce na Slovensku, aktivizovanie veriacich na septembrový Eucharistický kongres v Budapešti, ktorý Vatikán medzičasom odložil na nasledujúci rok, atď.

Realizáciu týchto veľkolepých aktivít zastavilo nariadenie vlády z 11. marca t. r. o vyhlásení mimoriadneho stavu v súvislosti so šíriacou sa pandemiou. Prísny zákaz zhromažďovania znemožnil nielen usporiadanie podujatí s vyšším počtom účastníkov, ale aj zvolanie zasadnutia voleného zboru. Kvôli tomuto striktnému opatreniu sme museli zrušiť všetky naše akcie plánované na jarné mesiace. Našťastie na prvom tohoročnom zasadnutí SSB sme schválili *plánovaný rozpočet na rok 2020*, čím sme zabezpečili finančné krytie a úhradu nákladov súvisiacich so samotným fungovaním samosprávy a vydávaním jej časopisu.

Začiatkom leta došlo k uvoľneniu prísnych obmedzení a tak sme rýchle na 2. júla zvolali v poradí *druhé za-*

sadnutie SSB. Na tomto rokovaní sme schválili *správu o hospodárení za rok 2019*. Taktiež sme prijali opatrenia na zorganizovanie tradičného kladenía vencov pri pamätníku sv. Cyrila a Metoda v Blatnohrade (Zalaváre). Púť sa konala 11. júla a zúčastnilo sa na nej približne päťdesiat ľudí. O týždeň neskôr sme sa zúčastnili na *spomienkovej slávnosti na farára a národného buditeľa Jozefa Viktorina vo Vyšehrade*, ktorú usporiadala *Slovenská samospráva VIII. obvodu Budapešti*. Naši poslanci **Rozália Papová Polerecká** a **Levente Galda** nás začiatkom júla zastupovali na *oslavách tohoročného Dňa zahraničných Slovákov v Bratislave*. Viacerí členovia nášho voleného zboru prišli na *otvorenie výstavy fotografií* redaktorky *Ľudových novín* **Andrey Kiššovej** a konateľ spoločnosti SlovakUm **Imricha Fuhla**, usporiadanej začiatkom augusta *Slovenskou samosprávou XIII. obvodu v Dome národností tejto mestskej časti*.

Začiatkom septembra sa konalo *tretie rokovanie nášho zboru*, na ktorom sme okrem iného prijali uznesenia o modifikácii rozpočtu v súvislosti s finančnými podporami, ktoré sme dostali od *Správy fondov Gábor Bethlena, Úradu Slovákov žijúcich v zahraničí a Verejnoprospešnej nadácie Zväzu Slovákov v Maďarsku*. Volený zbor splnomocnil predsedníč-

ku SSB **Editu Hortiovú**, aby podpísala zmluvu o spolupráci s Magistrátom hlavného mesta Budapešti.

Začiatkom septembra sme boli prítomní na diskusnom *stretnutí s básnikom* a bývalým šéfredaktorom **Imrichom Fuhlom** v réžii *Slovenskej samosprávy II. obvodu*.

Vzhľadom na to, že na jar sme sa kvôli striktným karanténym opatreniam nemohli zúčastniť na poslednej rozlúčke so zakladajúcim členom, bývalým podpredsedom SSB **Ladislavom Petrom**, na tomto zasadnutí sme vytýčili termín stretnutia pri jeho hrobe a následného spomienkového popoludnia spojeného s prezentáciou druhého vydania jeho knihy *Slovenská Budapešť*.

V septembri plánujeme usporiadať koordinačnú poradu za účasti členov obvodných slovenských samospráv pôsobiacich v hlavnom meste. Toto stretnutie sme pôvodne chceli usporiadať na Slovensku, ale kvôli pandémie sme sa museli zrieknuť tohto zámeru. Podľa zmeneného plánu sa rokovanie uskutoční 30. septembra v priestoroch Slovenského inštitútu v Budapešti.

Pevne veríme, že aj v týchto sťažných podmienkach sa nám podarí splniť naše predsavzatia zaradené do pôvodného pracovného plánu na jesenné a zimné obdobie.

Pavol Beňo

V Blatnohrade sme si opäť uctili

Mimoriadna situácia si vyžaduje mimoriadne riešenia a priznám sa, mala som malú dušičku, keď som sa koncom mája vyzvedala, či sa tohto roku uskutoční pútnická cesta do *Blatnohradu* (Zalaváru). Odpoveď sa začala rysovať začiatkom nasledujúceho mesiaca, ale konkrétnu podobu nadobudla až po 20. júni, keď maďarská vláda na základe rozhodnutia parlamentu odvolala núdzový stav. Hlavní organizátori – *Slovenská samospráva Budapešti* (SSB) a *Budapeštiansky spevácky zbor Ozvena* – sa rozhodli usporiadať tradičnú, v poradí trinástu cestu do *Historického parku v Blatnohrade*, v sobotu 11. júla, čo sa im hoci narychlo, ale výborne podarilo.

Horúce počasie sem-tam spríjemnil teplý vetrik a tak sa na cesty vydali kolóny výletníkov. Nečudo, že pred stanoveným termínom prišli na miesto činu iba „Ozvenári“ (ich autobus sa pohol z Budapešti ráno o šiestej), pán farár **Stanislav Brtoš**, ktorý pricestoval zo Slovenska cez západnú časť krajiny a tí, ktorí prenocovali v blízkom hoteli. Balatonská autostráda bola neúprosne plná, a keďže sme chceli počkať na ohlásených hostí, úvodné štátne hymny v podaní zboru *Ozvena* odznali s menším oneskorením. Chvíle čakania sme si krátili rozhovormi, veď takmer tri mesiace sme nemali možnosť osobne sa stretnúť. Študenti budapeštianskeho a békeščiabianskeho slovenského gymnázia

a poslucháč nitrianskej univerzity – štipendisti *Slovenskej samosprávy XIII. obvodu Budapešti*, zoradili do chládku vence a kvety, aby ich na konci slávnosti preniesli k súsošiu sv. Cyrila a Metoda. Dielo sochárky *Ludmily Cvengrošovej* tu inštalovali v roku 2013 vďaka *Slovenskej samospráve Budapešti* a pomoci *Veľvyslanectva Slovenskej republiky v Budapešti*, *Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí*, *Maticy slovenskej* a vedenia obce *Zalavár*.

Približne pol stovky účastníkov privítal nový starosta obce **József Lucz**, po ňom sa ujala slova predsedníčka SSB **Edita Hortiová**, ktorá vyslovila svoju radosť z toho, že sme sa tu zišli. – *Vybrali sme si výborný termín na túto oslavu, lebo situácia okolo nás sa zhoršuje a nevedno, čo bude o dva-tri týždne.*

Pani predsedníčka sa vo svojom príhovore sústredila na pôsobenie sv. Cyrila a Metoda, ktorí prišli na územie obývané Slovanmi na pozvanie veľkomoravského kniežata Rastislava r. 863 a priniesli našim predkom nielen vieru, ale aj vytvorili slovanské písmo hlaholiku, preložili do staroslovienčiny liturgické a biblické texty a vymohli u pápeža Hadriána II., aby sa veľkomoravská staroslovienčina stala liturgickým jazykom.

– *Cestou do Ríma sa v r. 867 zastavili tu, v Blatnohrade, v kniežatstve Kocela, kde krátko vyučovali. Metod sa o dva roky vrátil na Veľkú Moravu,*

stal sa arcibiskupom, spravoval cirkev a založil učilište.

Úcta k vierozvestcom viedla našu samosprávu, aby tu dala postaviť súsošie solúnskych bratov a neskôr informačnú tabuľu v slovenskom jazyku pri vchode tohto pamätného parku. Prototyp sochy stojí v aule budapeštianskej slovenskej školy a dúfame, že vysoká vzdelanosť, odbornosť, znalosť jazykov a dielo sv. Cyrila a Metoda, ktorých pred 40 rokmi vyhlásili za spolupatrónov Európy, slúži vzorom pre našich študentov, – povedala E. Hortiová.

Počas slávnosti v Historickom parku zaspieval zbor *Ozvena* pod taktovkou **Pétera Pálinkása**, nositeľa titulu Rytier maďarskej kultúry, za sprievodu klaviristu **Jánosa Bacsiho** Matzenauerovu skladbu *Duša kresťanská* a hymnickú pieseň Slovákov v Maďarsku *Daj Boh šťastia*.

Nasledoval slávnostný akt – kladenie vencov pri súsoší vierozvestcov. V mene Celostátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku im vzdala úctu a vďaka **Alžbeta Hollerová Račková**, nasledoval starosta obce **József Lucz**, v mene Slovenského inštitútu **Levente Galda**, predstavitelia slovenských samospráv Budapešti, II., III., IV., VI., VIII., XII., XIII., XIV., XV., XVIII. a XX. obvodu, vedenie Klubu slovenských dôchodcov a zboru *Ozvena*.

Účastníci slávnosti sa potom presunuli do miestneho *Kostola kráľovnej posvätného ruženca*, kde pre nás

slovanských vierozvestcov

Foto: E. Fallarová

slúžil sv. omšu vdp. *Stanislav Brtoš* z Ružomberka. Tu musím prezradiť, že pán farár, ktorý niekoľko rokov pôsobil medzi Slovákmi v Maďarsku a ktorého sme si najmä v hlavnom meste a okolitých obciach veľmi obľúbili, dlhší čas túžil prísť do Blatnohradu. Nuž teraz sa mu to – na radosť všetkých účastníkov slávnosti – podarilo. Pri sv. omši mu asistoval vdp. *Vince Bengyák* z obce Miháld, ktorého si tiež veľmi vážime za to, že nás pravidelne víta v Blatnohrade. Z Evanjelia čítala *Gita Tóthová* a otázku predniesla *Mária Libayová*.

Stanislav Brtoš zhrnul svoju kázeň slovami: – *V prvom čítaní z Knihy Sirachovej sme počuli slová, aktuálne k dnešnej udalosti: „Chváliť nám treba slávnych mužov, našich otcov, ako nasledovali po sebe“. Cyril a Metod sú skutočne našimi duchovnými otcami. Pretože uviedli živú vieru medzi ľuďmi, ku ktorým boli poslaní. Nepriniesli nič, čomu by ľud nerozumel, to už počul v reči gréckej, latinskej či nemeckej, ale nerozumel týmto jazykom. Cyril a Metod im to priniesli v reči, ktorej ľud rozumel a osvojil si ich náuku. Nehlásali len niečo abstraktné, ale to, s čím mali oni sami osobnú skúsenosť. Neučili o Ježišovi Kristovi múdrymi náukami, ale odovzdávali svoju živú vieru a to v*

jazyku ľudu. Doslova uskutočnili inkulturáciu náboženstva a viery prispôbení sa miestnym podmienkam, ľudu, jeho reči a jeho kultúre.

Oni sú ako svetlá na oblohe Európy. Hviezdy, ktoré majú svietiť kresťanskej Európe na správnej ceste. Dve jasné stálice. Pretože vidíme, že sú aj iné hviezdy, ktoré sa síce zablysnú, ale sú to mnohokrát falošné svetielka, ktoré nemajú dlhšiu stálosť, po čase zhasínajú. Cyril a Metod sú ale hviezdy, ktoré stále žiaria už viac ako tisíc rokov a nezhasínajú. Ako odkaz až do dnešnej generácie, stále svietia jasne a presvedčivo. Dokladom toho sú aj mnohé pamätníky, sochy, ako aj tento váš konkrétny tu, v Blatnohrade, aby nám neustále pripomínal ich dielo a odkaz, ktorý nám po sebe zanechali.

Slávnostnú spomienkovú svätú omšu spestrili cirkevné piesne v podaní zboru *Ozvena*, ktorý na dôvažok predniesol fantastický koncert. Odznelo v ňom dvanásť náročných, krásnych skladieb. Vynikajúci výkon podali nielen sólisti *Orsolya Ambrusová*, *Katka Noszlopyová* a *Laci Pálinkás*, ale aj všetci členovia zboru. Pri slovách chvály som začula: veď nás aj potrápili, dirigent je veľmi prísny. Vedúca zboru *Zuzana Hollósyová* nám prezradila, že zásluhy na odbornom raste spevákov má – na počudo-

vanie – aj pandémie. Keďže tri mesiace sa nemohli osobne schádzať, každý nacvičoval zadané úlohy sám doma a raz týždenne, v čase tradičných skúšok, ich telefonicky zaspieval. Nuž a ak to bolo potrebné, musel sa zdokonaľovať v tom, čo mu ešte nešlo tak, ako to očakávala v prípade ženských hlasov vedúca zboru a mužských dirigent. Tak teda v tom skvel prekrásny súzvuč hlasov! Prijemne ma prekvapilo, že dirigent *Péter Pálinkás* si osvojil snáď všetky texty slovenských piesní, spieval spolu so zborom a sotva sa pozeral do nôt.

Z kostola sme odchádzali očarení prekrásnym zážitkom, aby sme sa opäť zišli v neďalekej reštaurácii *Katica*, kam nás pozvala SSB na obed a kde sme pokračovali v užívaní si spoločne strávených chvíľ.

Chystali sme sa na návrat domov, keď sa z príjemného letného vetrika stala víchrica lomcujúca stromami. Splnila sa predpoveď počasia – nastalo ochladenie a mnohí výletníci sa rozhodli opustiť Balaton. Na autostráde bola opäť hustá premávka, ale teraz nám to neprekážalo, nikam sme sa neponáhľali. Vychutnávali sme si spomienky na príjemne prežitý deň.

Vlasta Zsákaiová
Foto: EF

Budapeštiansky slovenský spevácky zbor Ozvena srdečne ďakuje všetkým občanom, ktorí jedným percentom daní podporili jeho činnosť. Získanú podporu plánuje použiť na vydanie novej CD-platne.

Na Pamätnom dni Slovákov žijúcich v zahraničí v Bratislave

Štátny sviatok Slovenskej republiky – deň sv. Cyrila a Metoda (5. júl) je zároveň Pamätným dňom Slovákov žijúcich v zahraničí. Pripomenuli sme si ho už po 27. raz. „*Oslava bola aj v tomto roku dôstojná,*“ napísali Ľudové noviny. Konala sa v Sade Janka Kráľa v bratislavskej Petržalke, pri základnom kameni Národného pamätníka slovenského vystaňovalectva. Ten tu stojí už od roku 2000. Z pohľadu Slovákov v Maďarsku je priam symbolické, že prekrásny červený kameň budúceho pamätníka slovenského vystaňovalectva je mramorový monolit z tardošského kameňa. Z dedinky Tardoš neďaleko Tatabánye, v ktorej sa nachádzajú (ako hovorí môj dobrý priateľ Rudo Fraňo) „výchyrené“ lomy a ktorá sa na dôvažok hrdo radí medzi slovenské obce v Maďarsku. Nadnesene povedané: pevné jadro Slovákov v zahraničí združujúcich okolo tardošskej skaly predstavujú Slováci z Maďarska. Tak to bolo aj pri tohoročnej pripomienke po svete roztratenej Slovače. Popri Slo-

vákoch z Česka, Ukrajiny a Srbska, dokonca aj z Rakúska priam masovo boli zastúpení naši krajanovia z dnešného Maďarska. Úctu slovenským koreňom vzdali parlamentný hovorca Slovákov v Maďarsku **Anton Paulik**, predsedníčka CSSM **Alžbeta Hollerová Račková**, zástupcovia budapešťianskych slovenských samospráv a nechýbali ani tí zemepisne najbližší – Pilíšania z Mlynkov a Senváclavu.

Pomerne nové bolo zastúpenie domácich. Na Slovensku došlo po februárových voľbách k vládnemu prepriahaniu. Svoje miesto opustil doterajší predseda Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí **Ján Varšo**. Na svoje poslanie nezabudol a vystúpil s ďakovnou rečou. Po jeho odchode ho zastúpil doterajší podpredseda **Peter Prochacka**, poverený riadením Úradu. V nových súvislostiach chcem zdôrazniť prítomnosť predsedu Ústavnoprávneho výboru Národnej rady SR **Milana Vetráka**, ktorý pred takmer desiatimi rokmi tento úrad viedol. Veľmi ma potešila prítomnosť v tej

chvíli len päťdňového štátneho tajomníka ministerstva kultúry SR **Vladimíra Dolinaya**. Poznal som ho zopár rokov ako aktívneho a zapáleného priaznivca Slovákov spoza hraníc. Viedol občianske združenie Kalab (Krajanský inštitút), ktoré predovšetkým cez umenie zahraničných Slovákov prehlbovalo medzislovenské väzby. Skromný, ústretový, ochotný a plný tvorivých myšlienok a nápadov. Tešil som sa na spoluprácu najmä vo vzťahu k Slovákom v Maďarsku. Bohužiaľ, neúprosný osud ho vytrhol z radov živých. Zahynul pri dopravnej nehode 25. júla 2020.

Slováci v Slovenskej republike spolu so Slovákmi žijúcimi v zahraničí predstavujú životaschopné slovenské spoločenstvo - slovenstvo, ktoré má trvalé miesto v dnešnom svete. Len nesmieme prepadať malosti a vzdávať sa toho, čo je pre nás príznačné - slovenskej identity. Hrdosti na svoju slovenskosť, zachovávanie slovenského povedomia, reči, kultúry a úcty ku každému národu či človeku.

Jozef Schwarz

Výzva SSB na udelenie ceny Za budapešťianskych Slovákov

Slovenská samospráva Budapešti vypisuje konkurz na udelenie ceny Za budapešťianskych Slovákov, ktorá sa odovzdáva pri príležitosti Dňa budapešťianskych Slovákov.

Cena sa udeľuje fyzickým osobám alebo kolektívom, ktoré svojou činnosťou výrazne a dlhodobo prispeli k rozvoju slovenského života v Budapešti.

Cenu môže získať:

- Slovák, ktorý svojou činnosťou výrazne a dlhodobo prispel k rozvoju života komunity Slovákov v Budapešti;
- v Budapešti účinkujúci slovenský kolektív, ktorý svojou činnosťou výrazne a dlhodobo prispel k rozvoju života komunity Slovákov v Budapešti.

Kandidátov na cenu **môžu nominovať**:

- **slovenské samosprávy pôsobiace v Budapešti;**
- **v Budapešti účinkujúce slovenské právnické osoby;**
- **fyzické osoby.**

Návrhy musia obsahovať:

1. **návrhový list na tlačive;**
2. **doklad**, z ktorého vyplýva, že ide o **organizáciu Slovákov účinkujúcu v Budapešti / fyzickú osobu patriacu k slovenskej komunite v Budapešti.**

Okrem uvedených povinných príloh je možné priložiť aj iné, ktoré by boli nápomocné pri rozhodovaní o udelení ceny.

V prípade potreby zriaďovateľ ceny môže vyžiadať od navrhovateľa ďalšie doplňujúce údaje o nominovanom kandidátovi.

Návrhy treba podať písomne **v slovenskom jazyku do 15. novembra 2020** na adresu SSB: Slovenská samospráva Budapešti, 1054 Budapest, Akadémia u. 1. II. em. 290 a elektronickou poštou na adresu: ssambp@gmail.com.

Rozhodujúca je však písomná forma návrhu, ktorú treba zaslať v uvedenom termíne. Elektronická forma má len informatívny charakter a nie je záväzná.

Ďalšie informácie je možné získať na Sekretariáte SSB elektronickou poštou: ssambp@gmail.com, telefonicky: 374-0635.

Slovenská konverzácia v praxi

Foto: LF

Už dlho sa členovia Slovenskej samosprávy II. obvodu zaoberajú myšlienkou usporiadať netradičný kurz slovenského jazyka. Také obyčajné posedenie, na ktorom sa bude komunikovať výlučne v slovenskom jazyku. My, Slováci v Maďarsku, a to aj tí, ktorí slovenský jazyk dokonale ovládame, máme totiž tendenciu prispôbiť sa prostrediu a aj medzi sebou sa zhovárať po maďarsky. Z myšlienky sa stala skutočnosť a 2. septembra sme sa, síce len menšia skupinka odvážlivcov, stretli v Apartmánovom dome Prémium, aby sme sa po slovensky do vôle vyrozprávali. Odvahu si tentoraz nevyžadovala skutočnosť, že je nutné hovoriť po slovensky, ale znovu šarapatiaci koronavírus. Od nášho stretnutia už dávno prešli dva týždne a my, účastníci posedenia, sme, našťastie, všetci zdraví.

Predsedička voleného zboru **Lubomíra Fallerová** vo svojom uvítacom príhovore informovala o tom, že Slovenská samospráva II. obvodu Budapešti má v úmysle v rámci svojich možností urobiť z takéhoto posedenia tradíciu a stretávať sa párkrát do roka, aby sme sa spoločne trochu precvičili v slovenskom jazyku, respektíve aby sme pomohli tým, ktorí sa chcú takýmto netradičným spôsobom zdokonaľiť v slovenčine. No a aby bol na rozhovor podklad, vždy si medzi nás pozveme niekoho, kto nám rozhovor odštartuje. Prvým hosťom bol **Imrich Fuhl**, novinár, básnik a konateľ spoločnosti SlovakUm, kto-

rého, na naše veľké potešenie, odpovedala jeho manželka pani Jolka. Konverzáciu rozbehla predsedníčka otázkou, či otázkami: „Ako ďalej, milí slovenskí básnici v Maďarsku?“, ktorú považovala za aktuálnu preto, lebo na jar naše rady navždy opustil básnik Alexander Kormoš, ktorý bol predsedom Združenia slovenských spisovateľov a umelcov v Maďarsku. Vyzvala aj ostatných hostí, aby sa aj oni smelo zapojili do rozhovoru, či už otázkami, alebo pripomienkami. Samozrejme, po slovensky!

nepočuť už tikot
hodiniek prírody
zahlušené hluky
naše hlasy onemené
v hĺbke podstaty
darmo boli časy boli
neboli nás už ani to
že aj teraz sú iné
iní s inými inak
a my sme aj nie sme
tu sem tam stratení
v bezradných snoch
zostávame spať nespíaci
s učičkaným zajtrajškom
oklamani a sklamani
sami sebe neverní
nepomôže ani hromobitie
pod naším Pilišom
môže sa divo blýskať
hromozvod necitlivosti
je v nás ak sme to ešte my
svoje si vôbec nevnímame
len omamný spánok nás teší

Aj keď nasledovala smutná odpoveď, že Združenie slovenských spisovateľov a umelcov v Maďarsku už vlastne zaniklo, rozhovor pokračoval veselo. Zaspomínali sme si vďaka „Imruškovi“ a otázkam účastníkov posedenia na staré zlaté časy, keď sa to v Maďarsku ešte hemžilo slovenskými písucimi spisovateľmi - básnikmi i prozaikmi.

Imro si so sebou priniesol aj pár ukážok zo svojej tvorby. Jednu z básní ponúkame aj vám.

LF

Neprebudíme sa

nanútené klamstvá a nič
iné už ani nechceme
vlastné hniezdo predkov
prepúšťame cudzím vtákom
v tom bláznivom uletení
oni sa nestretia a čo my
naše duše tie už neožijú
nevzlietame už ani v mysli
nemáme nič len tie sny
zastavený tikot zrkadlo
zakryté vyhasnutými túžbami
kráti sa čas strápnuje sa
každý miznúci okamih
slnko možno ešte vyjde
ale v nás zostáva tma
púčiky zakvitnú iným
naša jar už pominula
nespasí svet ani seba
zahryzneme si do jazyka
v dobrovoľnom väzení
umelého spánku
za svojich ani za boha
neprebudíme sa

Jedno srdce, jedna duša

V daždivú júlovú nedeľu sa v kaplnke Budapeštianskeho slovenského evanjelického zboru a. v. zišla hŕstka veriacich, aby si z úst farárky **Hildy Gulácsiovej Fabuľovej** vypočula Božie slovo. Sestra farárka sa nám veľmi potešila. Žiaľ, pre chorobu nebola prítomná kantorka, spevom ju nahradili členky *Budapeštianskeho slovenského speváckeho zboru Ozvena*. Služby Božie sa začali modlitbou k Pánu Bohu, žiadajúcou o pomoc a zmilovanie, ktorú sme odriekali spoločne. Jej podstata spočívala v tom, že Hospodin je silou svojmu ľudu a záchranou pevnosťou.

Ako uviedla sestra farárka, žijeme v uponáhľanom svete, ale nedeľa je dňom, keď by sme sa mali trochu zastaviť, odpočinúť si, čo chcel aj Boh. Ona si ešte pamätá, ako starí rodičia na dedine všetko pripravili tak, aby nedeľa patrila viere, kostolu a odpočinku.

H. Gulácsiová Fabuľová v kázni vychádzala z 5. kapitoly Knihy o skutkoch apoštolov: *A to množstvo veriacich bolo jedno srdce a jedna duša a nikto z toho, čo má, nič nepokladal za svoje, ale všetko im bolo spoločné...*

Foto: autorka

Zdôraznila, že dôležité je to, čo máme v našich srdciach a v našich dušiach. Podľa nej sa musíme vrátiť k tomu, aby sme opäť cítili ako bratia a sestry, vrátiť sa k prameňom, ako to hlásal Luther. Prameňom všetkej milosti a lásky je pán Ježiš Kristus, ktorý trpel na golgotskom kríži, ale vstal z mŕtvych. Aj my musíme vstať z mŕtvych, povedala sestra farárka. Náš Pán nás chce prebudiť a povzbudiť, aby sme sa vzchopili, aby sme uvideli, že on má s nami svoj plán. Určite aj s ťažkosťami, biedami, skúškami, aj s koronavírusom chce dosiahnuť, aby sme sa prebudili, obrátili, vrátili sa k nemu celým srdcom a celou dušou. Aj dnes je základom spoločnej solidarity, spolupatričnosti silná viera, dôvera a lás-

ka. Dôraz treba teda klásť nie na to, čo nás rozdeľuje, ale na to, čo nás spája: sú to naše spoločné veci, naša bohatá minulosť, naše tradície, náš jazyk, bohaté dedičstvo po našich predkoch. Musíme mať pevnú vieru, dôveru a nádej, akú mali naši predkovia, že aj dnes sa môžu stať zázraky. Aj založenie prvého cirkevného zboru v Jeruzaleme bol zázrak. Náš cirkevný slovenský zbor mal pri svojom založení niekoľko tisíc členov. Musíme sa s vierou a dôverou obrátiť k Pánovi s prosbou, aby sme opäť prežili zázrak ako naši predkovia. Náš Pán chce, aby sme sa stali živými kresťanmi, živými cirkevnými zborními s jedným srdcom a jednou dušou, konštatovala.

V poslednej časti kázne sa pani farárka pomodlila za zosnulú **Máriu Galántaiovú** z Veľkej Tarče, aktívnu členku cirkevného zboru i našich slovenských organizácií.

Na záver služieb Božích odznali oznamy o uplynulých a nasledujúcich programoch a požehnanie nás všetkých.

Eubomíra Fallerová

Obnovené presbytérium

Slovenský evanjelický cirkevný zbor a. v. v Budapešti zvolal v júli zasadnutie presbytéria. Na programe bolo prerokovanie a schválenie správy o minuloročnom hospodárení, plán na tento rok a aktuálne otázky. Členov presbytéria privítala zborová farárka **Hilda Gulácsiová Fabuľová**. Po schválení prvých dvoch bodov sestra farárka informovala prítomných, že po siedmich rokoch z rodinných dôvodov požiadała presbytérium o uvoľnenie z funkcie sestra **Mária Cserágiová**, ktorá vykonávala aj funkciu účtovníčky. Prítomní

Foto: Monika Szelényiová

sa jej poďakovali za svedomitú prácu, ktorú vykonávala v prospech zboru. Novým členom presbytéria sa stal komlóšsky rodák **Ján Kukučka**, ďalší-

mi členmi sú *H. Gulácsiová Fabuľová*, dozorca **Ján Győri**, zapisovateľka a revízorka **Monika Szelényiová**, kantorka a účtovníčka **Zita Tóthová Telekiová**, **Ladislav Szabó** a kurátor **Imrich Gulácsi**.

Na záver sa členovia presbytéria spoločne pomodlili za to, aby sa na nedeľných službách Božích v kaplnke budapeštianskeho slovenského evanjelického cirkevného zboru a. v. stretávali veriaci v čím väčšom počte.

M. Szelényiová

Slávnosť sv. Cyrila a Metoda v Budapešti

Foto: Monika Szélényiová

Slovanských vierozvestcov sv. Cyrila a Metoda si pripomenuli veriaci na júlovej slovenskej svätej omši v Kostole sv. Jozefa na Námestí M. Horvátha v VIII. obvode Budapešti. Slávnostnú sv. omšu slúžil brat **Jakubrafael Blahoslav Patay**, rehoľník zo Slovenska, ktorý prišiel do Maďarska, aby tu pomohol obnoviť rád kapucínov, pričom jeho osobnou túžbou je slúžiť slovenské omše v našich mestách a obciach.

V úvode spomienkového obradu symbolicky položil na oltár staroslovanskú Bibliu, z ktorej počas sv. omše čítal evanjelium. Liturgické texty čítala **Ildika Klauszová Fúziková** a miništrovala **Beáta Erdeiová**.

Páter **Jakubrafael** v homílii zdôraznil prínos cyrilometodskej misie

pre našich predkov a pripomenul jej výzvu pre moderný slovenský národ. Vyzdvihol úlohu Slovákov žijúcich v Maďarsku ako priamych pokračovateľov byzantskej misie, ktorej adresátmi boli panónski Slovania. Rehoľný brat akcentoval dôležitosť zachovania a rozvíjania vlastného jazyka ako hlavného nositeľa slovenskej kultúry a národnej identity. Národná identita je totiž darom od Boha.

Na sv. omši si prítomní pripomenuli pamiatku nedávno tragicky zosnulého organistu a kantora **Imreho Sárköziho**. Páter v rámci slovanskej spolupatričnosti pozdravil aj veriacich českej a poľskej národnosti v ich rodných jazykoch. Na záver sv. omše prítomní spoločne zaspievali hymnu Slovákov žijúcich v Maďarsku *Daj Boh šťastia*.

Po slávnostnej sv. omši sa veriaci zišli na fare, kde bolo pripravené malé pohostenie. Privítala ich predsedníčka *Slovenskej samosprávy VIII. obvodu Budapešti* **Monika Szélényiová**. Ako uviedla, nesmierne sa teší, že po troch mesiacoch karantény môžu pokračovať v organizovaní svätých omší v slovenskom jazyku v krásne obnovenom kostole. Minútou ticha si uctili pamiatku tragicky zosnulého kantora **I. Sárköziho**, ktorého si nielen vážili, ale aj obľúbili.

Pani predsedníčka pozvala prítomných na nasledujúcu akciu ich zboru – na spomienkovú slávnosť **J. Viktorina**, ktorá sa uskutoční 18. júla vo Vyšehrade. Agapé pokračovalo priateľskými rozhovormi organizátorov a hostí.

M. Sz.

Zrekonštruovali Kostol sv. Jozefa

Foto: Andrea Kiššová

V máji sa skončila vonkajšia rekonštrukcia *Kostola sv. Jozefa* v VIII. obvode Budapešti, kde sa každú prvú nedeľu v mesiaci schádzajú slovenskí katolícki veriaci z hlavného mesta a jeho okolia. Chránenú sakrálnu architektonickú pamiatku obnovili

naposledy v 50. rokoch minulého storočia. Na terajšiu rekonštrukciu poskytol štát 800 miliónov forintov. Kostol dostal novú strechu, zreštaurovali sochy, reliéfy nachádzajúce sa na priečelí budovy, hodiny, obnovili dvere, okná a podmurovku kostola.

Najvýraznejšou zmenou je nová farba priečelia, žltú vymenila krémová. V nastávajúcich mesiacoch sa v dvoch fázach uskutoční rekonštrukcia interiéru kostola.

MTI / (kan)

Viktorin bol predovšetkým Pešťbudínčan

Aj tohto roku zorganizovali Slováci z Budapešti spomienku na Jozefa **Karola Viktorina** (1822 – 1874) vo Vyšehrade. Táto tradícia sa zrodila pred vyše desiatimi rokmi z iniciatívy **Kazimíra Kápolnaya**, bývalého dlhoročného predsedu Slovenskej samosprávy VIII. obvodu Budapešti, osadiť pamätnú tabuľu J. Viktorina na priečelí školy vo Vyšehrade. Škola sa ešte stále rekonštruje a pamätná tabuľa sa nachádza tri roky v depozite. Spomienka sa preto presunula na miestny cintorín k Viktorinovu hrobu. Tento významný slovenský národný buditeľ väčšinu svojho aktívneho života (dvadsaťdva z dvadsiatich siedmich rokov) slúžil ako katolícky kňaz na území dnešného Maďarska – v Starom Budíne, Budíne a Vyšehrade. Práve počas pôsobenia vo Vyšehrade sa zapísal do dejín Uhorska aj ako dobrý organizátor spoločenského života. Mal výrazné zásluhy na vybudovaní miestnej školy, postavení kalvárie a predovšetkým na zviditeľnení slávnych miestnych dejinných udalostí. Nešlo o žiaden úzky lokálpatriotizmus. Vyšehradom kráčali svetové dejiny! Spomeňte si napríklad na slávny summit kráľov Česka, Poľska a Uhorska v roku 1335. Viktorin sa pričínil o osadenie kríža na pamiatku Kláry Zachovej pod Hornohradným bralom, vybudovanie chodníka k ruinám Horného hradu, ktorý dodnes nesie jeho meno, a podnietil uhorskú štátnu mašineriu k verbálnej, ale i materiálnej podpore hnutia za zachovanie hmotných pamiatok po dobe kráľovskej slávy. Je si čo pripomínať, je za čo ďakovať J. Viktorinovi aj po 150 rokoch.

Odborný hosť našej spomienky, pracovník Maďarského národného múzea - Múzea Mateja Korvína vo Vyšehrade **Péter Gróf** každoročne „vyťahuje“ na svetlo našej pozornosti nové a nové súvislosti Viktorinovo pôsobenia vo Vyšehrade. Tohto roku využil veľkú vzdialenosť (ani nie 10 m) medzi hrobmi Viktorina a básnika **Lajosa Áprilyho** a priblížil nám ukážku z jeho diela Vyšehradské obrázky. Áprily v krátkej črte umelec-

ky popisuje odvahu J. Viktorina osadiť kríž na pamiatku Kláry Zachovej na vystupujúcom brale pod Horným hradom.

Hlavným usporiadateľom tohto podujatia bola Slovenská samospráva VIII. obvodu Budapešti. Aj preto kladenie vencov pri hrobe slovenského kňaza začali poslanci tejto samosprávy na čele s predsedníčkou **Monikou Szelényiovou**. Potom nasledovala Slovenská samospráva Budapešti s predsedníčkou **Editou Hortiovou**, za Slovenský inštitút položil veniec **Levente Galda** a po ňom nasledovali predstavitelia slovenských samospráv II., III., IV., VI., XIII. a XIV. obvodu Budapešti. Za miestnych hostiteľov položili kvety úcty **Péter Gróf** a **Tamá Mikesi**, v mene Miestneho odboru Matice slovenskej v Petržalke a v mene **Rudolfa Fraňa** zo Senváclavu rodina Schwarzová z Bratislavy.

J. Viktorin bol od roku 1866 do roku 1874, keď ho podlomené zdravie donútilo odísť na liečenie do Budína, farárom vo Vyšehrade. Predtým, od roku 1852 do roku 1855, pôsobil ako kaplán (z toho necelý rok aj ako administrátor) na starobudínskej farnosti sv. Petra a Pavla. Následne viac ako 10 rokov je stále iba kaplánom v kostole sv. Anny v Budíne, oproti neskôr postavenému Parlamentu. Počas týchto rokov sa prejavil ako vynikajúci organizátor slovenského národného života. Trikrát sa pokúsil založiť Maticu slovenskú, napokon úspešne. Pri druhom pokuse v roku 1857 navrhoval za jej sídlo Pešť, budovu ponúkal advokát Vrchofský.

J. K. Viktorin sa preslávil predovšetkým ako editor slovenskej literatúry. V roku 1858 vydáva almanach *Concordia* (spolu s **Jánom Palárikom**, ktorý bol v tom čase kňazom v kostole sv. Terézie v Terezíne). V rokoch 1860, 1862 a 1864 vyšli tri ročníky almanachu *Lipa*. Zaslúžil sa o vydanie *Spisov básnických Andreja Sládkoviča* (1861), *Spisov básnických Jána Hollého* (1863) a *Básni dramatických Jónaša Záborského* (1865 a 1866). Po-

čas budínskych rokov mu vyšli tri vydania Gramatiky slovenského jazyka, prvé v roku 1860. Aj jeho zásluhou bol Pešťbudín strediskom vtedajšieho slovenského národného života.

Tu sa dostávame k paradoxu našej pamäti. Budapešťianski Slováci (nie len oni) sa významne zaslúžili o pripomínanie slovenskej Budapešti druhej polovice 19. storočia a začiatku 20. storočia. Rozosiali pamätné tabule aj so slovenskými textami o účinkovaní spomínaného **Jána Palárika**, **Šimona Klempu**, **Štefana Moyzesa**, **Eduarda Šándorfiho**, **Ferdinanda Jurigu**, **Milana Hodžu**, **Jozefa Zarzetzkého**, **Jozefa Pozdecha**, **Jána Bobuľu** a mnohých iných. Vestibul Lutherovho dvora spolu s evanjelickým kostolom na Deákovom námestí pripomínajú najmä evanjelické slovenské osobnosti ako **Ján Kollár**, **Alexander Petrovič**, **Daniel Bachát**, **Martin Morháč**, **Ludovít Izák**. Všetci si to zaslúžia!

Ale kde je Jozef Viktorin a jeho pôsobenie v Pešťbudíne? Jeho zástoj na prebudení a rozvoji slovenského národného života nemožno prehliadnuť. Je čas označiť miesta pôsobenia J. Viktorina v troch pravobrežných obvodoch Budapešti. V prvom obvode na kostole či fare sv. Anny na Baťánovom námestí, kde pôsobil desať rokov. V druhom obvode je nemocnica Milosrdných bratov neďaleko Margitinho mosta, kde J. Viktorin skonal. V treťom obvode fara pri Kostole sv. Petra a Pavla neďaleko starobudínskeho predmestia Arpádovho mosta bola svedkom jeho takmer štvorročnej činnosti. Samozrejme, nemala by to byť len úloha obetavých a nadšených členov slovenských samospráv. Podieľať by sa na tom mali aj štátne orgány obidvoch krajín, nevládne združenia, organizácie či jednotlivci z Maďarska i zo Slovenska.

Niečo z toho by sme mohli stihnúť do roku 2022, keď oslávime 200. výročie narodenia Jozefa Viktorina, osobnosti, ktorá určite spájala Slovákov i Maďarov.

Jozef Schwarz

Odišiel jeden z nás...

Foto: Ozvena

Dlhoročný člen Budapeštianskeho slovenského speváckeho zboru Ozvena, náš dobrý priateľ Paľko Tóth-Czifra nás v máji navždy opustil a presťahoval sa do speváckeho nebička. Kvôli pandémie sme sa s ním však mohli rozlúčiť až 1. augusta. Na pozvanie rodiny sme prišli do evanjelického kostola pri Viedenskej bráne na Budínskom hrade a zaspievali sme mu

piesne „K tebe, ó, Bože môj“ a „Dobrá noc“. Na poslednú rozlúčku prišiel aj Zbor Maďarskej štátnej opery, v ktorom Paľko spieval. Jeho pamiatku si uctil prekrásnym zborovým spevom, dvomi opernými áriami.

Paľka sme mali všetci radi, bol veľmi milý, skromný a priateľský človek.

Narodil sa v Sarvaši, v slovenskej rodine a k svojmu slovenskému pôvo-

du sa hlásil aj tým, že okrem Ozveny bol členom ďalších slovenských spolkov, ako Dolina, Zemplínske združenie Slovákov, Slováci z Dolnej zeme a pôsobil aj v Slovenskej samospráve I. obvodu. Bude nám veľmi chýbať ako človek, priateľ, aj ako barytonista s krásnym hlasom.

Nech odpočíva v pokoji!

Gitta T. Urbaničová

Ozvena v záhrade Ruženky Czifrovej

Foto: GTU

Vedúca *Budapeštianskeho slovenského speváckeho zboru Ozvena* **Zuzana Hollósyová** prišla s nápadom, aby sme si 30. augusta urobili posedenie v záhrade u **Ruženky Czifrovej**, ktorá má v ten deň meniny. Ruženku máme všetci radi, takže sme s tým súhlasili. Bola členkou zboru od jeho založenia, ale, bohužiaľ, už sa nevládze zúčastňovať na skúškach a vystúpeniach. V tomto nebezpečnom období pandémie, ktoré trvá od jari, prakticky nevychádza z domu.

Dohodli sme sa, že jej dopredu nič nepovieme, aby si nezačala z našej návštevy robiť starosti. Bolo to dosť riskantné, lebo mohla byť aj u rodiny na slávnostnom obede. Stretnutie pred

jej domom v Novej Pešti sme stanovili na 11. hodinu. Bola nedeľa a počasie bolo priam tropické, snáď jeden z najteplejších augustových dní. Zazvonili sme pri bráne a na našu veľkú radosť nám prišla otvoriť sama oslávenkyňa. Bola taká prekvapená, že si skoro sadla na metlu, o ktorú sa opierala. Len nám neulet', Ruženka!

Asi tak do pol dvanástej sme sa poschádzali, spolu s Ruženkou nás bolo jedenásť. Do záhrady sme vyniesli stoly, stoličky, poháre, taniere, príbory, kotlík, zemiaky, klobásu a cibuľu na paprikáš, chlieb, kvasené uhoroky, pivo, pálenku, minerálku, kvety a tortu. Všetko, čo bolo treba k posedeniu, obedu a oslave.

Paprikáš sa varil, my sme sedeli pod košatým stromom spolu s Ruženkou, ktorej sa občas od šťastia a dojatia, že sme si na ňu spomenuli, tísli slzy do očí. Veľmi rada by chodila aspoň na podujatia, ale nevládze. Kým sa dalo bola spoľahlivou členkou Ozveny a organizovala veľa tematických zájazdov na Slovensko, ktoré má zakorenené hlboko v srdci.

Okolo tretej popoludní sme všetko upratali, pobalili a o pol štvrtej sme sa s našou oslávenkyňou, ktorá vyzerala už dosť unavená, ale šťastná, rozlúčili a popriali jej ešte raz všetko najlepšie k meninám.

Neviditeľný, a predsa

Foto: LF

Vernisáž výstavy fotografií **Andrey Kiššovej** a **Imricha Fuhla** v *Dome národnosti* v XIII. obvode sa 6. augusta popoludní začala veselým spevom **Martina Hubačeka**, ktorého na akordeóne sprevádzal **Dominik Todorov**. Prítomných privítala *podpredsedníčka Slovenskej samosprávy XIII. obvodu* **Eva Fábíánová**, ktorú veľmi potešilo, že sme sa zišli v takom hojnom počte. Bolo nás skutočne neúrekom. Ani sme sa nezmestili do sály určenej na kultúrne podujatia, sedelo sa aj na chodbe a na slnkom ožiarenej terase. E. Fábíánová ospravedlnila predsedníčku samosprávy **Zuzanu Hollósyovú**, ktorá sa z rodinných dôvodov nemohla zúčastniť na podujatí.

Myšlienka usporiadať výstavu sa zrodila, keď podpredsedníčka zboru uvidela fotografie Andrey Kiššovej na sociálnej sieti. Napadlo jej, že by mohlo byť zaujímavé predstaviť a porovnať pohľad dvoch našich slovenských novinárov Andrey Kiššovej a Imricha Fuhla na svet v čase pandémie. Zbor túto iniciatívu jednohlasne podporil a pustil sa do organizovania.

Vernisáž poctili svojou prítomnosťou nielen predstavitelia takmer všetkých v Budapešti pôsobiacich slovenských samospráv, ale aj parlamentný hovorca slovenskej národnosti **Anton Paulík**, národnostný radca Ministerstva ľudských zdrojov **Štefan Kraslán**, viceprimátor XIII. obvodu zodpovedný za národnosti **Gergely Csiga** a prítomní boli aj viacerí Santovčania. Host'om výstavy bol *pracovník ÚSZZ* **Eudovít Pomichal**, ktorý ako ostrieľaný novinár prijal úlohu predstaviť

vystavenú tvorbu. Recenziu si vraj radšej pripravil aj písomne, lebo keby mal voľne hovoriť, veľmi by sa rozhovoril. Poďakoval Eve Fábíánovej, že zvládla jeho štúrovskú slovenčinu a preložila recenziu do maďarčiny pre tých, ktorí by mu inak nerozumeli. (Recenziu v plnom znení uvádzame v maďarskej prílohe.) Priznal sa, že sa *zložito vyjadruje a zložito píše, ale štúrovská slovenčina je jeho všetko. Nesnaží sa mu (Štúrovi) pripodobiť, ale snaží sa ho v modernom slova zmysle prezentovať.*

Vyznal sa: „*Je mi cťou, milou povinnosťou a zajedno aj nie práve jednoduchou úlohou, aby som predstavil nielen motív a realizáciu výstavy fotografií, z ktorých, našťastie, neohrozene na nás zľahka dýcha korona (pretože z dobrej fotografie, ak sa dá nakažiť, potom iba pozitívne tvorivo...), ale aj spôsob, akým sa obaja naši autori a priatelia – Andrejka Kiššová a Imrichko Fuhl, skvele zhostili témy.*

Tvoriví Slováci v Maďarsku sú teda na pulze času, ktorým žijeme, a to teší.

...hoci sa dnes svet hmýri miliónmi záberov z mobilov, smartfónov, i-fónov či dronov, predsa len sú ešte medzi nami fotografi, ktorí siahnu po klasike – teda dnes zväčša po digitálnej zrkadlovke či kompakte. Dnes ak hovoríme o štandardnej práci fotografa tak ako som ju predostrel, potom – samozrejme, česť aj ďalším výnimkám – najmä redaktori Ludových novín nesú zástavu poctivej fotografie rodiacej sa v hľadáčkiku klasických fotoobjektívov. Nuž a tých, ako viem, môžeme spočítat' na prstoch jednej ruky.

Plus k nim priradíme pomaly už nestora fotografie v prostredí Slovače v Maďarsku – nášho Imra.

Prejdime teda k výstave a k našim dvom autorom, ktorí usilujúc sa držať múdrosti fotografickej legendy, aj keď sa snažili zobraziť reálne nás obklopujúci fakt, predsa len ich ako aj nás musí uspokojiť, že výsledkom je fantazijná umelecká fikcia v podobách obrazotvornosti. Nedajbože, žeby nenaplnili zásadu spomínanej legendy – geniálneho fotografa Roberta Capu, ktorý tvrdil, že ak vám záber nevyšiel podľa predstáv, asi „ste neboli dostatočne blízko“, ale jednoducho preto, že príbeh koronavírusu prekračuje možnosti nášho vnímania sveta.

Čo je to byť tak „po capovsky“ blízko korony? Je vôbec koronavírus hmatateľný a teda aj „fotiteľný“? Či nie? Alebo je bezpečnejšie radšej sa ocitnúť na dištanc od toho, čo nás môže ohroziť?

Aj preto v tichu voľnej vyludnenej prírody, v zátiší s artefaktmi či v súkromí osihoteného bytu nastavujú naši tvorcovia clonu spoza záclon. Aké je ale vôbec zachytiť okamih, drámu príbehu, keď sa vlastne nič nedeje? Ba predsa. Deje sa! Svet a my s ním sa veru krúti. Aj mnohé doteraz nepoznané, nedotknuté, nepreskúmané sa pred nami objavuje. Možno naši dvaja vystavujúci fotografi by asi najlepšie vedeli dať odpoveď – aspoň v skice –, aké to je, keď sami seba pristihnú v myšlienkach, ako vďaka ich flexibilita zľahka sa dotýkajúcej koronavírusovej zdanlivej chiméry nimi zrazu lomcuje. Prebúdza v nich inštinkt seba-

objektívom zvečnený

obrany, aj keď sú obrnení karanténou imunitou.

Fotografia podľa voľnej definície je dokumentom okamihu, odrazom i obrazom sveta, v ktorom žijeme. Spravidla teda zachytáva udalosť, ľudí, atmosféru diania, drámu deja, v ktorom sa ocitáme. Teda ak už nastavíme objektív príbehu, ktorého sme účastníkom či iba lascivným, no dobre pripraveným pozorovateľom. Ale nehmatateľný koronavírus? Tu na fotografiách ho autori prezentujú práve cez prizmu uzamknutosti do svojho sveta, do videnia a cítenia toho, čo ich inšpirovalo, aby v karanténe skúmali a hľadali podstatu cez objektív.

Pritom je inšpirujúce, ako v dvoch protipóloch vnímajú a prežívajú, sledujú a vyhodnocujú vlastné sebaopoznanie skrze karanténne dni a okamihy. Hodiny a minúty, chvenia sekúnd v impulzoch vnemov cez stlačenie spúšť. Ak by som mal čo najvýstižnejšie charakterizovať ich prvoplánovú snahu a motiváciu, potom by som povedal, že Andrejka tvorí v súcitnej interiérovej karanténnej emotívnosti, kým Imro v optimistickom objatí prírodnej pilišskej bázne.

Napokon nielen tematicky, ale aj myšlienkovy – keďže obaja sa nachádzali v diametrálne odlišnom karanténnom priestore, a teda aj pod rozdielnym emočným vplyvom – vyskladali obdivuhodný fotozápisník ich konkrétneho časopriestoru. ... zostáva mi vysloviť iba strohé šacovanie a s prívlastkom: skvelé!

Slovami nestorky slovenskej sociálnej fotografie pani Ireny Blühovej tak Andrejka, ako aj Imro sa výborne zmocnili určujúcej schopnosti pre fotografa – a tou je kumšt „vedieť vidieť“. Skutočnosť a poznanie „vedieť vidieť“ tu pred nami odvinuli na svojich fotografiách, z ktorých sála posolstvo ich stavu duše, pričom v rozmanitých a premyslených kompozíciách, aj obaja naši tvorcovia – Andrea Kiššová a Imrich Fuhl. Za to im patrí naša pochvala, vďaka i úcta k ich tvorbe. A zároveň aj povzbudenie, keďže, žiaľ,

mnohé nasvedčuje tomu, že koronavírus či karanténa budú aj naďalej súčasťou našich životov, aby v takto počatom a poňatom diele aj pokračovali.

Po recenzii dostali slovo samotní autori, aby povedali, prečo fotili to čo fotili a či majú v pláne pokračovať?

Andrea Kiššová sa poďakovala prítomným, že v tomto nebezpečnom čase sa odvážili a prišli. Ako povedala, nie je človekom slov, myslí si, že jej fotografie hovoria za ňu. Pokračovať, samozrejme, bude, ale už hádam v inej téme, nerada by zostala zamknutá „v jednej izbe“.

Imrich Fuhl povedal, že sa cíti veľmi maličký, Ludo totiž všetko povedal oveľa krajšie, ako by to vedel on sám. Text, ktorý sme si vypočuli, je určite lepší ako niektoré jeho fotografie. Poďakoval sa organizátorom, že ich vyprovokovali vybrať z množstva fotografií vystavené diela. Andrejka je – ako povedal – v porovnaní s ním profesionálka, ona skutočne vie, čo je biela rovnováha a ovláda podobné termíny, on sa to učil len tak čiastočne. – *Tí, ktorí ma poznáte, viete, že ja hrám na gitare, ale nie som hudobník, píšem básne, a nie som básnik, fotím, a nie som fotograf, píšem, a nie som novinár, dalo by sa pokračovať, že všetko robím iba tak amatérsky a skôr sa snažím testovať, či sa páčia tieto fotky. Je to obrovská zodpovednosť dať si ich zväčšiť a vyložiť ich na stenu, lebo na monitore vyzerajú ešte nádejne, na sociálnych sieťach ich priam automaticky lajkujú, ale to ešte neznamená, že sú umelecky hodnotné. Pri práci nemyslím na umenie, lež na to, aby som zachytil určitý detail. Či sa raz bude dať využiť, či zneužiť, či vyložiť na stenu, to je už treťoradá. Takže ja sa necítim byť fotografom, ale zato fotím. Ak moje zábery niekoho oslovia, tak to ma veľmi teší, – vyznal sa I. Fuhl.*

Podobne ako na začiatku, aj na záver zaznela hudba a Eva Fábíánová otvorila výstavu, ktorá je verejnosti prístupná do 20. septembra.

EF

Slovenská samospráva

Budapešti

Edita Hortiová
predsedníčka

Pavol Beňo
zástupca predsedníčky

Levente Galda
Rozália Papová Polereczká
Júlia Szabová Marloková

Zuzana Szabová
Monika Szelényiová

Sekretárka:

Eubomíra Fallerová

Adresa SSB:

Akadémia ul. 1, Budapešť 1054

Telefón: 374-0635

E-mailová adresa:

ssambp@gmail.com

Redakcia

Eubomíra Fallerová
šéfredaktorka

Vlasta Zsákaiová
jazyková redaktorka

Edita Hortiová
Pavol Beňo

Matica slovenská privítala delegáciu krajanov z Budapešti

Úprimným prejavom vďaky i vzájomného porozumenia pozvaných a pozývajúcich býva nadviazanie agilnej vzájomnej spolupráce, ktorá spočíva nielen v obojstranných návštevách, ale i v intenzívnej spolupráci na spoločných projektoch. Nie je to veľmi dávno, keď prozaik **Michal Hrivnák**, rodák zo Slovenského Komlóša, pozval na spomienkové podujatie venované 40. výročiu vydania almanachu *Výhonky* delegáciu Matice slovenskej do Budapešti.

Iskra kontaktu sa rozvíjala na kongrese matíc slovanských národov a slovanských inštitúcií pod gesciou Matice slovenskej v Martine. Michal Hrivnák prijal pozvanie ako prozaik v rámci Slovenskej jari i matičného kongresu. Nedávno sa opätovne obrátil na Maticu slovenskú so záujmom navštíviť jej podujatia, pozrieť si slovenskú rázovitú obec, navrhnuť i doriešiť viaceré možné formy spolupráce.

Matica slovenská na jeho návrh pripravila dvojdňový program, kde delegácia zložená zo vzácnych hostí, ktorými boli predseda Slovenskej samosprávy XII. obvodu Budapešti Michal Hrivnák, podpredseda zboru **Ján Zsolnai** a poslankyňa **Alfia Szinová**, poctili svojou návštevou oblasť Očovej a Zvolenskej Slatiny.

Delegácia sa tak stala súčasťou cyklu podujatí, ktoré v roku 2020 pripravila Matica slovenská v rámci osláv 140. výročia narodenia *M. R. Štefánika*.

Hlavným programom bolo podujatie z názvom *Pocta Štefánikovi*, ktorému predchádzal exkurzný deň v Očovej. Za príjemného a odborného sprievodu pani **Sojkovej** a pani **Odrobinovej**, i za osobného interusu správcu remeselného dvora v Očovej pána **Holika** delegácia navštívila remeselný dvor, pamätnú izbu Mateja Bela i katolícky kostol s ručne vyrezáva-

Foto: autorka

ným dreveným oltárom. V predvečer podujatia vo Zvolenskej Slatine matičiari premietali unikátny film z dielne Matice slovenskej – *Vizionári slovenskej slobody*, ktorý vznikol v réžii a produkcii Matice slovenskej. Hlavných protagonistov vo filme stvárnil členovia divadelného odboru Matice slovenskej a záujmového odboru Mladej Matice, ktorí podali obdivuhodné herecké výkony. Po skončení filmu delegáciu srdečne privítal predseda Matice slovenskej **Marián Gešper**.

Nedeľné popoludnie bolo venované pamiatke *M. R. Štefánika*. Evanjelický kostol vo Zvolenskej Slatine zaplnili diváci hudobno-poetického pásma **Juraja Sarvaša**, ktoré umelecky dopĺňali vstupy sólistov Štátnej opery z Banskej Bystrice. Pred obecným úradom matičiari odhalili bustu *M. R. Štefánika*, ku ktorej krajská delegácia položila kvety. Podľa slov *I. podpredsedu Matice slovenskej Mareka Hanusku* sa busta na pôvodné miesto vrátila už tretí raz: „*Spomienku na Štefánika komunisti tvrdo potláčali po celom Slovensku. Vo Zvolenskej Slatine si však ľudia zachovali jeho bronzovú bustu až do normalizácie, potom ju ukryli a po roku 1989 umiestnili do školy. Teraz sme ju vrátili*

späť pred obecný úrad.“ Slávnostný program ukončila dramatizácia dejín v podaní hercov z Mladej Matice, príhovory pozvaných a koncert speváka **Martina Haricha**.

Z pracovnej návštevy krajanov vzniklo niekoľko návrhov spolupráce. Na jeseň činovníci Matice majú v pláne navštíviť Budapešť a okrem práce Matice slovenskej prezentovať i pripravovanú 4-jazyčnú publikáciu z matičného kongresu. Krajanovia prejavili záujem aj o premietanie filmu venovaného *Štefánikovi* z dielne Matice slovenskej v Budapešti, na čo im Matica slovenská dala jednoznačné odobrenie. V roku 2021 by mladí matičiari radi navštívili krajanov so zborovým spevom, ale aj s divadelnými vystúpeniami.

Spoločné plány i tri dni na Slovensku zhodnotil vedúci krajskej delegácie Michal Hrivnák heslovite: „*Bohatý program pripravený pre nás, exkurzia v Očovej, zoznámenie sa s jej históriou, kultúrnymi aktivitami, starostlivosť o pestovanie tradícií, najmä v oblasti ľudového umenia, ako i uctievanie historických osobností, najmä kult Mateja Bela. Vzdávanie pocty Štefánikovi v rade kultúrnych programov na celoštátnej úrovni. No a výnimočný záujem obyvateľstva o tieto aktivity, aj napriek nepriaznivému počasiu preplnený kostol, stovky ľudí v daždi okolo sochy oslávenca. Srdečné privítanie všade, kde sme boli, starostlivosť Zuzany Pavelcovej, aby sa náš program, všetky naše želania maximálne naplnili, ústretovosť zo strany MS. Čo nás najviac zaujalo bola ponuka na spoluprácu, sľúbená pomoc pri uskutočňovaní našich plánov, rysujú sa kontúry bohatej, všestrannej spolupráce. Ibaže – my ako obvodná samospráva dokážeme tieto možnosti využiť?*“

Zuzana Pavelcová

Časopis *Budapeštiansky Slovák* je fórom Slovákov žijúcich v hlavnom meste. Uverejnené materiály vyjadrujú preto v prvom rade mienku autorov. Naším zámerom je rešpektovať právo iných na vyjadrenie vlastného názoru, pričom v žiadnom prípade neposkytujeme priestor materiálom porušujúcim ľudskú dôstojnosť a práva iných.

Redakcia BS

Divadelný tábor netradične – a očami jeho účastníkov

Dlho sme nevedeli: Bude? Nebude? Podujatia sa kvôli vírusovej pandémie rušili jedno za druhým, a tak sme sa obávali, že tento osud postihne aj tradičný divadelný tábor, ktorý sa koná od roku 1993 – najprv ako aktivita Zväzu Slovákov v Maďarsku, v roku 1995 prešiel do rúk Celoštátnej slovenskej samosprávy (CSS) a v roku 2008 sa jeho organizátorom stala inštitúcia CSS Slovenské divadlo Vertigo.

Môžeme povedať, že sme to „vystihli“ a tábor sa v prvý augustový týždeň na našu radosť – a na radosť účastníkov – uskutočnil! Nie síce ako doteraz na Slovensku, ale zodpovedajúc podmienkam, ktoré stanovila vláda, v Maďarsku, konkrétne v malebnej dedinke Nagyörzsöny. Sem pricestovali žiaci zo slovenských základných škôl v Békešskej Čabe s pánom učiteľom **Jánom Pitoňákom**, v Budapešti s pani učiteľkou **Miroslavou Kováčovou**, v Sarvaši s pani učiteľkou **Margitou Kmotriczovou** a v Slovenskom Komlóši s pani učiteľkou **Annou Ondrejovou**. Okrem Békešskej Čaby, ktorá sa k táboru pripojila len minulý rok, ide o školy, ktoré sú na poli detského divadelníctva prítomné už skoro 30 rokov! Spolu sa v Nagyörzsönyi zišlo 29 žiakov a desať dospelých, pričom treba dodať, že veľká väčšina detí už v divadelnom tábore bola, a to nielen raz! Predovšetkým títo žiaci vedeli, čo ich čaká, najmä keď sa zapojili do skupiny pani **Eleny Bakošovej**, ktorá pre nich prichystala, povedala by som „vážnu rozprávku“ *Kmotra* podľa P. Dobšinského. Ako vždy, aj teraz jej bol nápomocný pán profesor **Belo Felix**, ktorý do predstavenia skomponoval pesničky a sprevádzal ho na syntetizátore a harmonike, ale aj bývalý študent budapeštianskej slovenskej školy a člen tamojšieho dramatického krúžku, súčasne bývalý účastník táborov **Zoltán Havas**, ktorý predstavenie dopĺňal hrou na husliach. Takisto bývalou účastníčkou divadelných táborov a študentkou budapeštianskej slovenskej školy je **Margit Garajszká**, ktorá v tomto roku pricestovala do tábora už ako lektorka, navyše s deťmi pripravila predstavenie podľa vlastného textu! *Matejove píšťalky* oslovili najmä menších žiakov, ale

pridal sa k nim aj dlhoročný účastník divadelných táborov **Peter Karkuš**, ktorý bol jedným zo štyroch žiakov, zastupujúcich budapeštiansku slovenskú školu. O svojich pocitoch z tábora povedal: „*Veľmi sa mi páčilo ubytovanie, mali sme pohodlnú a modernú izbu. Jedlo bolo takisto veľmi chutné, rozmanité, hoci mi chýbali švédske raňajky, na ktoré sme si zvykli v Bystrej.... Tábor bol v krásnom, tichom, pokojnom prostredí, veľmi rád by som sa sem ešte vrátil. Zišla sa tu dobrá spoločnosť, súdržná, veľmi dobre som sa cítil, hoci mohlo byť viac účastníkov v mojom veku. Čo sa týka odborných vedúcich, som veľmi rád, že som mohol spoznať Margit, že som sa dostal do jej skupiny, veľmi dobre sa s ňou pracovalo. Skúšky prebiehali v dobrej nálade, veľa sme pracovali – a v takom tempe, na aké som bol zvyknutý z minulých rokov. Predstavenie, ktoré sme spolu vytvorili, sa mi páčilo, moju postavu som si užíval. Mali sme aj voľný čas, v rámci neho výlet, ktorému som sa vyslovene tešil (návšteva botanickej záhrady vo Vácraťóte), pretože mám rád prírodu a rád objavujem neznámu krajinu. Vcelku môžem povedať, že som sa obohatil o veľa nových zážitkov.*

Ďalšou je **Zorka Farkasová Méreyová**, ktorá bola v tábore po druhý raz. „*Najviac sa mi páčilo, že sme sa rýchlo učili. Vlastne za päť dní sme sa naučili naspamäť celú divadelnú hru! Živé predstavenie bolo skutočne veľmi úspešné. Boli sme pred ním nervózne, ako dopadne. Skúšky boli únavné, najmä to, že sme niekedy museli aj šesť hodín stáť... Okolie bolo krásne, bola to taká skutočná pokladnica! Veľmi dobre nám varili, ale inokedy nech nie je krupicová kaša.... Takto dako môže vyzeráť školenie mamičky, keď sa spolu s kolegami učia niekde na vidieku. Škoda, že niekde nablízku neboli zvieratá, ktoré by sme mohli pohladkať. Zbožňujem mačky, zajace, kozičky. Na budúci rok by sme mohli skúšať rozprávku alebo nejaký strašidelný horor, napínavú kriminálku... Páčilo sa mi, že som si mohla aj cez prázdniny precvičovať slovenčinu a byť v tábore s väčšími, ktorí nechodia do našej školy. Bol to veľmi dobrý pocit*

učiť sa od slávnych odborníkov zo Slovenska. Páčilo sa mi aj to, že v predstavení boli hudobné nástroje.

Z budapeštianskej slovenskej školy prišli do tábora aj **Viktória Dzsugánová**, ktorá bola jeho účastníčkou aj vlani, a **Nina Gyenesová**, ktorá bola v tábore nováčikom, ale veľmi šikovne sa zapojila do skúšok.

Mirjam Mészárosová síce už nechodí do budapeštianskej slovenskej školy, ale na slovenčinu nezanevrela a aj z tohto dôvodu už dlhé mesiace netrpezlivo čakala na divadelný tábor, v ktorom bola v tomto roku už po štvrtý raz – prvýkrát ako šesťročná, kedy len sledovala skúšky. Potom sa už zapojila aj do predstavení ako „herečka“. O tábore povedala: „*Páčili sa mi skúšky, hoci niekedy som musela veľmi dlho stáť a čakať, kým príde rad na moju postavu... ale musela som tam byť, lebo som hrala dcéru „falošného“ lekára... Páčila sa mi krajina, aj to, že do tábora prišli moje kamarátky, aj to, že sme mali pestrý program. Na tábore by som nič nemenila, všetko bolo dobré tak ako bolo...*

Milí čitatelia, myslím si, že vďaka detským účastníkom ste si mohli urobiť predstavu o tom, ako taký divadelný tábor vyzerá. Nuž, nie je to vyslovene oddychový tábor – ide o odbornú aktivitu, ktorej cieľom je na jednej strane priblížiť deťom dramatické umenie, na druhej strane rozšíriť ich poznatky zo slovenčiny, a to pomocou hry. Záverom slová študenta nitrianskej univerzity **Zoltána Havasa**: „*Z tábora si odnášam veľa zážitkov. Vždy tu vznikajú veľmi pekné predstavenia, pani Elenka Bakošová vždy vymyslí niečo veľmi dobré... V tomto roku som opäť pomáhal ujsovi Belovi, ktorý aj teraz skomponoval pesničky do predstavenia. Pobyt v tábore nás mnohému naučí – predovšetkým ako pracovať s deťmi, teda metodiku prípravy detského predstavenia.*“ Tohto názoru sú, mimochodom, aj ostatní pedagógovia, ktorí pricestovali do tábora so žiakmi.

Takže, ako na budúci rok? Veľmi dúfam, že si zase nebudeme musieť klásť otázku: *Bude? Nebude?*, ale že jednoznačne BUDE!

Z výstavy fotografií A. Kiššovej a I. Fuhla

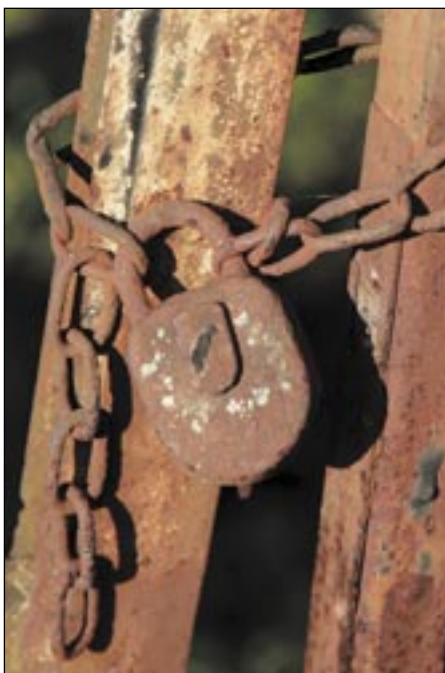

Foto: I. Fuhl

Foto: A. Kiššová

Za finančnú podporu poskytnutú na vydanie nášho časopisu srdečne ďakujeme Verejnoprospešnej nadácii Zväzu Slovákov v Maďarsku, Správe fondov Gábora Bethlena a Slovenskej samospráve VIII. obvodu Budapešti.

Zmluva 103/S/2020

NEMZ-N-20-0171

Pri zostavovaní čísla sme čiastočne použili články a fotografie z Ľudových novín a webovej stránky www.luno.hu.

BUDAPEŠTIANSKY
SLOVAK

Časopis Slovenskej samosprávy Budapešti. Náklad: 1000 výtlačkov.
Za vydanie zodpovedá predsedníčka Slovenskej samosprávy Budapešti *Edita Hortiová*.
Adresa redakcie: 1054 Budapešť, Akadémia u. 1, tel./fax: 302-5117, e-mail: ssambp@gmail.com
Uzavierka čísla 15. septembra 2020
ISSN 1416-6453. Tlač: CZEDE Kft., Budapešť

Szlovák nyári hagyományőrző tábor Rákoskeresztúron

Budapest Főváros XVII. Kerület Szlovák Nemzetiségi Önkormányzata és a Rákosvölgye Népi Kulturális Hagyományőrző Egyesület az augusztus 14. – 16. közötti hétvégén az idén is megrendezte a szlovák hagyományőrző táborát. A résztvevők zömét a Keresztúri Fialka Néptáncsoport tagjai alkották. Rajtuk kívül a 15 fős létszámot a közösségünk tagabb köréhez tartozó családok gyermekei egészítették ki. A gyermekek délelőtt a keresztúri szlovák táncokkal, énekekkel és mondókákkal ismerkedtek. A táncórákat Simó Ilona néptánc pedagógus tartotta. A délutánokat kézműves foglalkozások és szabad játéktevékenység töltötte ki. A Bertók Bertalan szlovák nyelvtanár által vezetett nyelvi foglalkozásokon alapvető szlovák kifejezéseket tanultak

Foto: Bretka Zsuzsanna

játékosan (köszönés és állatok nevei) segítségével, majd a késő délutáni órákban szabad játék vette kezdetét. Az első nap zárásaként a gyerekek és szülei a „Mi táncaink, mi hagyományaink” c. előadáson vettek részt, amely során Csasztvan András és Nagy Katica szlovákiai táncokat mutattak be, majd táncházat tartottak, ahol a kicsik és nagyok a Kassa-környéki magyar-

bódi (Bidovce) táncokkal ismerkedtek. Az utolsó napon a délutáni órákban a Keresztúri Asszonykórus tagjai a kukoricamorzsolást mutatták be és tanították éneket a gyerekeknek. A kukoricamorzsolás végén a résztvevők felpróbálhatták a helyi viseleti ruházat darabjait és ezekben a ruhákban fényképek is készültek róluk.

Az idei tábor a vírusjárvány miatt elrendelt korlátozások ellenére is sikeres volt. A rendkívüli helyzetre való tekintettel körültekintően és a járvány terjedését megelőzni hivatott szabályokat betartva jártunk el a táboroztatás alatt. Közösségünk gyermekei rengeteg élménnyel gazdagodtak. Jövőre is várjuk őket valamint a további érdeklődőket!

Szilágyi Kristóf

Az OZVENA Budapesti Szlovák Kórus köszönetet mond azon állampolgároknak, akik adójuk egy százalékával támogatták működését. A támogatást a kórus az új CD kiadására kívánja fordítani.

A vírusjárvány ihlette fény-képek

Az Angyalföldi Szlovák Önkormányzat szervezésében augusztus 6-án, nyílt meg a XIII. kerületi Nemzetiségek Házában Kiss Andrea és Fuhl Imre fotóiból összeállított, „Képek a karanténból” című kiállítás. A megjelenteket Fábíán Éva, az Angyalföldi Szlovák Önkormányzat elnökhelyettese, a Ludové noviny című hetilap főszerkesztője köszöntötte, aki bevezetőjében elmondta, hogy Kiss Andrea és az ő fejében született a kiállítás ötlete, amely a kerületi szlovák önkormányzatnál támogatásra talált.

A koronavírus-járvány miatt az idén márciusban életbe léptetett korlátozó intézkedések miatt gyakorlatilag elmaradtak a hagyományosan az év első felében esedékes rendezvények: a kerületben élő nemzetiségek fesztiválja, Uhlár Béla kanonoknak a Béke-téri katolikus templom előcsarnokában található emléktáblájának megkoszorúzása és az ilyenkor megtartott szlovák nyelvű mise, stb. Ezért az angyalföldi szlovákok választott képviselői a korlátozó intézkedések nyári enyhítését kihasználva örömmel láttak hozzá a kiállítás megszervezéséhez, amely a hosszú hónapokig tartó elzártságot követően ismét lehetőséget nyújtott a közösség tagjainak találkozására. Elhatározásuk helyességét igazolta, hogy az esemény sokakban keltett érdeklődést, és a kiállításának helyt adó teremben szép számú közönség gyűlt össze Budapestről, valamint a szlovákok által lakott pilisi településekről, akik között ott volt Paulik Antal, a magyarországi szlovákok parlamenti szószólója és Csiga Gergely, a XIII. kerület helyettes polgármestere. A rendezők természetesen tudatában voltak annak, hogy a nem szabad megfelelni a közösségi események résztvevői egészségbiztonságának a védelméről, ezért a bejáratnál kézfertőtlenítőt és szájmascokat helyeztek ki és a terem szellőztetéséről is gondoskodtak.

A bevezető üdvözlét követően Ludo Pomichal, a Külföldön-élő Szlovákok Hivatalának munkatársa vette át a szót és osztotta meg a megjelentekkel a kiállított képek ihlette gondolatait. Elismeréssel illette Fábíán Évát, a Ludové noviny főszerkesztőjét, hogy rávette Andreát és Imrét ennek a futótűz-szerűen terjedő fertőző világjárványnak, illetve annak az életünket megkeverítő következményeinek a képi megörökítésére. Rámutatott, hogy akár tesszik, akár nem, kénytelenek vagyunk együtt élni a mindenhol támadó vírusokkal és alkalmazkodni a járvány terjedésének megakadályozására elrendelt szigorú óvintézkedésekhez, többek között a védőálcát viseléséhez. Ezzel összefüggésben eredeti ötletnek minősítette, hogy a Ludové noviny hetilap versenyt hirdetett olvasói körében a legeredetibb álcát megörökítő kép cím elnyerésére. A lap két munkatársának „profi” fotói ennek az ötletnek, a koronavírus témának a kiterjesztését és a rendkívüli helyzet által befolyásolt mindennapi életünk pillanatainak a képi kifejezési formával történő megörökítését jelentik. Robert Capa, a zseniális dokumentum-fotós és haditudósító gondolatát idézve megengedhetőnek tartotta, hogy nem minden képfelvétel sikerült az alkotó elvárásai szerint. Ennek oka lehet, hogy nem volt kellően közel az eseményhez. A jelen helyzetben azonban nem is ez okozza a legnagyobb nehézséget, hanem az, hogy a koronavírus meghaladja a világnak a fényképezőgép optikai rendszere által történt érzékelése eddigi határait, ugyanakkor makrovilágunk napjainkban a kutatóintézetek mikroszkópjait kezelő tudósoktól várja ennek a veszélyes kórnak a leküzdését.

A fénykép a pillanat dokumentuma, annak a világnak a tükröződése és képe, amelyben élünk. Akár laikusként, vagy jól felkészülten állítjuk be az objektívet arra a cselekményre, amelynek a részesei vagyunk, minden felvétel az eseményt, az embereket, a

történet hangulatát, az esemény drámaiságát ragadja meg. De mi a helyzet az megérinthetetlen koronavírus esetében? Itt a szerzők főleg a bezárt-ság prizmáján keresztül engedtek betekintést a saját világukba, látásmódjukba és érzéseikbe, abba, hogy a karantén idején mi minden inspirálta őket, hogy az objektíven keresztül látassák a lényegét. Megdicsérte Kiss Andreát és Fuhl Imrét, hogy fényképezőgépek objektívjei segítségével ebben a nehéz időszakban is a szabad és érintetlen természetben ellesett pillanatok, a tárgyak alkotta csendéletek, illetve az üres lakások magányát megörökítő képeikkel dokumentálták életünknek ezt az embert próbáló időszakát. Véleménye szerint Kiss Andrea és Fuhl Imre fényképei sokáig emlékeztetni fognak bennünket a két húszas számmal jelölt év történéseire. Rámutatott, ez a kiállítás annak a bizonyítéka, hogy a magyarországi szlovák alkotók érzik korunk lüktetését, rajta tartják a kezüket annak pulzusán és fényképeikkel bizonyították, hogy az alkotó energiájuknak köszönhetően a szigorú karantén idejét is értelmes tartalommal lehet kitölteni.

Hollósi Zsuzsanna, az angyalföldi szlovák önkormányzat elnöke nem tudott személyesen részt venni a megnyitón, de a kiállítás utólag történt megtekintését követően a következőképpen foglalta össze benyomásait: „Nagy hatással voltak rám a képek és kiváltották bennem a karantén idején álélt szorongást, a családom tagjai iránt érzett félelmet, a magányosság érzését. És ki tudja, hogy a járvány nem fog-e újra visszatérni?”

A megnyitót Hubacsek Márton és Todorov Dominik Galga-menti, pilisi és alföldi szlovák dalokból összeállított műsora színesítette.

Az érdeklődő közönség szeptember 20-ig tekinthette meg a kiállítást a Budapest XIII. Övezet utcában található Nemzetiségek Házában.